

Notitie: Noodopvang voor vluchtelingen in Helmond, nut en noodzaak

1. Inleiding

Jaarlijks zoeken vele duizenden mensen hun heil in Nederland. Door oorlogsgeweld, vervolging vanwege ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur wordt men verdreven uit het thuisland.

Nederland heeft het Vluchtelingenverdrag van Genève en het Europees verdrag voor de Rechten van de Mens ondertekend. In het Vluchtelingenverdrag staat dat iedere vluchteling recht heeft op bescherming. Het Europees verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt dat niemand mag worden onderworpen aan foltering of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen. Op grond van deze verdragen biedt Nederland onderdak aan mensen die in hun eigen land gevaar lopen.

In deze notitie wordt ingegaan op de problematiek van vluchtelingen¹ die geen verblijfsvergunning (meer) hebben en Nederland dienen te verlaten.

Aanleiding voor deze notitie is de door de gemeenteraad op 2 juli 2014 aangenomen motie waarin het college wordt opgedragen om:

- * een jaar de huurkosten, energierekening en gemeentelijke heffingen te vergoeden aan de Stichting Vluchteling als Naaste;
  - * in gesprek te gaan met een breed platform van betrokkenen om zo een brede analyse te kunnen maken van de omvang van de problematiek en de oplossingsrichting;
  - * de geconstateerde problematiek landelijk kenbaar te maken via VNG, burgermeestersoverleg etc.;
- Voorliggende notitie geeft een korte schets van de landelijke problematiek, een analyse van de problemen op lokaal niveau en tracht antwoord te geven op de vraag van de raad na overleg met betrokken partijen te komen met een oplossingsrichting.

2. Opvang van vluchtelingen

Tot en met augustus dit jaar zochten 16.518 mensen bescherming in Nederland. De meeste daarvan zijn afkomstig uit Syrië en Eritrea. Andere landen van herkomst zijn Iran, Irak, Somalië en Afghanistan. Het aantal eerste asielaanvragen is begin 2014 bijna verdubbeld ten opzichte van een jaar eerder. In de eerste helft van 2013 kwamen er in totaal 6.220 asielzoekers naar Nederland om een eerste asielaanvraag in te dienen. In de eerste helft van 2014 waren dat er 12.280, dus 97% meer.

a. Asielzoeker

Een vreemdeling die asiel aanvraagt in Nederland, meldt zich bij de vreemdelingenpolitie. Na aanmelding vindt een eerste opvang plaats in de centrale ontvangstlocatie (col) in Ter Apel (Groningen).

Vervolgens wordt de asielaanvraag ingediend en behandeld door de IND (Immigratie en Naturalisatiedienst) in één van de aanmeldcentra in Nederland. Deze aanmeldcentra bevinden zich in Den Bosch, Schiphol, Ter Apel en Zevenaar.

Indien de asielzoeker wel een verblijfsvergunning krijgt koppelt het COA hem aan een gemeente. Tussentijds verblijft de asielzoeker veelal in een asielzoekerscentrum (AZC).

---

¹ In deze notitie wordt veelal gesproken over vluchteling. Het rijk maakt in hoofdlijnen onderscheid tussen de volgende groepen:

- asielzoeker: iemand die een aanvraag om asiel heeft ingediend;
- vluchteling: iemand die aannemelijk heeft gemaakt te voldoen aan de criteria genoemd in het Verdrag van Genève;
- Vreemdeling: iemand die de Nederlandse nationaliteit niet bezit en ook niet als Nederland behandeld moet worden op grond van een wettelijke bepaling;
- Illegaal: iemand die zonder rechtmatige status in Nederland verblijft of onwettig binnenkomt;
- Ongedocumenteerde: iemand die langer dan drie maanden in Nederland verblijft zonder een geldige verblijfsvergunning en niet beschikt over geldige verblijfspapieren

De gemeente zorgt in samenwerking met de woningcorporaties voor geschikte woonruimte. In de gemeente Helmond helpt de LEV groep de asielzoeker bij het inrichten van de woning en de verdere inburgering. Daarnaast vindt begeleiding plaats door vrijwilligers van de stichting Vluchteling in de Knel.

Het aantal jaarlijks te huisvesten personen per gemeente wordt landelijk bepaald, en bedroeg voor de gemeente Helmond in 2014 83 personen. De verwachting is dat dit aantal in 2015 zal verdubbelen.

b. Vreemdeling

Krijgt de aanvrager geen verblijfsvergunning dan moet de asielzoeker terug naar het land van herkomst. De IND stuurt de vreemdeling dan direct door naar de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Deze dienst ondersteunt de asielzoeker bij de terugkeer naar het land van herkomst.

c. Vluchteling

Niet elk verzoek om een verblijfsvergunning wordt dus ingewilligd en niet elke vergunning is voor onbepaalde tijd (in de regel wordt een verblijfsvergunning voor een periode van 5 jaar verstrekt). Dit heeft tot gevolg dat een deel van de asielzoekers een afwijzing ontvangt dan wel in een later stadium na de gevolgde procedures alsnog het land moet verlaten.

Uitgeprocedeerden hebben nog maximaal 28 dagen recht op opvang in het azc. Als het nodig is kan daar nog maximaal twaalf weken in een vrijheidsbeperkende locatie op volgen. In deze tijd worden de bewoners voorbereid op terugkeer naar hun land van herkomst. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor hun vertrek uit Nederland.

Asielzoekers van wie de asielaanvraag is afgewezen, kunnen in beroep gaan tegen deze beslissing bij de rechter (de Vreemdelingenkamer). Ze mogen de behandeling van het beroep vaak niet in Nederland afwachten (tenzij de rechter om een voorlopige voorziening wordt gevraagd).

Na het afwijzen in de normale asielprocedure geldt een termijn van 4 weken voor het instellen van beroep.

Als de rechter het beroep afwijst, moet men Nederland verlaten. Tegen de beslissing van de rechter is hoger beroep bij de Raad van State mogelijk, waarna bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de uitspraak van de Raad van State kan worden aangevochten.

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) regisseert het daadwerkelijke vertrek van vreemdelingen die geen recht hebben op verblijf in Nederland.

Als het een persoon zelf niet is gelukt om bij zijn of haar ambassade of consulaat een reisdocument te bemachtigen dat nodig is voor terugkeer, kan de DT&V namens de vreemdeling bemiddelen. Om dit proces te starten, dient de vreemdeling een verzoek om bemiddeling bij de DT&V in (Laissez passer aanvraag).

Uiteraard vindt ook op vrijwillige basis terugkeer naar het land van herkomst plaats, daarbij wordt de vreemdeling veelal geholpen door de Internationale Organisatie voor Migratie. Deze ondersteunt de vrijwillige terugkeer van migranten naar hun land van herkomst en hun herintegratie.

Ook (lokale) vluchtelingen organisaties begeleiden vaak uitgeprocedeerde asielzoekers bij terugkeer naar het land van herkomst.

Bij brief d.d. 24 april 2013 heeft de Dienst Terugkeer en Vertrek de colleges van burgemeester en wethouders geïnformeerd over de mogelijkheden die er voor uitgeprocedeerde asielzoekers zijn om zelfstandig terug te keren naar het land van herkomst en de ondersteuning die hun hierbij geboden kan worden.

Indien een vreemdeling niet binnen de wettelijk vertreftermijn van 28 dagen kan vertrekken en de DT&V van oordeel is dat vertrek binnen 12 weken niet te realiseren is kan in beginsel nog maximaal 12 weken onderdak worden geboden in een vrijheidsbeperkende locatie (VBL). Gezinnen met minderjarige kinderen krijgen na het verstrijken van de vertreftermijn onderdak in een gezinslocatie (GL).

Het bovenstaande geeft globaal het proces weer waarin een asielzoeker terecht komt. Uiteraard betreft het een proces op hoofdlijnen. Op grond van de Vreemdelingenwet bestaan er talloze uitvoeringsbesluiten die van invloed zijn op deze problematiek (of het nu gaat om gezinshereniging of een herhaald verzoek om asiel).

Afgewezen als asielzoeker, en dan?

1 Je mag nog **28 dagen** in een asielzoekerscentrum blijven als voorbereiding op vertrek. De termijn kan worden verlengd bij vrieskou of medische klachten.

2 Als er zicht is op vertrek: nog maximaal **12 weken** op een locatie waarbij de vrijheid beperkt is. Vijf dagen per week meldplicht. Toestemming nodig om buiten de gemeente te reizen.

3 Na deze periode worden asielzoekers op straat gezet.

Deze groepen komen niet op straat:

- Minderjarigen**
Verblijf in opvang, pleeggezin of justitiële inrichting tot jongere meerderjarig is.
- Gezinnen**
Verblijf in vrijheidsbeperkende gezinslocaties tot vertrek uit Nederland of totdat het jongste kind achttien is.
- Zieken**
Als ziekte de terugkeer belemmert, kan een zieke opvang krijgen plus financiering van de medische zorg.
- Slachtoffers mensenhandel**
Mogelijke slachtoffers krijgen drie maanden de tijd om over aangifte na te denken. In die tijd is opvang, financiering en medische zorg geregeld.

©TROUW: BR

3. Stichting Vluchteling als Naaste

De stichting Vluchteling als Naaste trekt zich het lot van vluchtelingen in nood aan.

De stichting is in 1998 ontstaan. De stichting stelt zich ten doel het bieden van rust, veiligheid en eerste levensbehoeften aan vluchtelingen.

Tot de doelgroep behoren vluchtelingen die in het huidig systeem in Nederland geen hulp meer wordt geboden, maar die ofwel nog kans hebben om in een procedure een recht op verblijf in Nederland te behalen ofwel tijd nodig hebben om zich voor te bereiden op een terugkeer naar het land van herkomst. Cliënten van de stichting hebben op enigerlei wijze een verbondenheid aan de regio Helmond. De organisatie bestaat uit vrijwilligers aangestuurd door een coördinator en een stichtingsbestuur. De stichting huurt momenteel een pand aan de Kanaaldijk Noord West. In dit pand is ruimte voor de opvang van 20 personen. Het gaat daarbij om uitgeprocedeerde vluchtelingen die niet kunnen terugkeren en vluchtelingen met een dossier dat uitzicht biedt op een kansrijke procedure. De stichting verzorgt naast opvang/onderdak ook medische zorg, juridische begeleiding, Nederlandse les, begeleiding bij de toegang tot maatschappelijke voorzieningen en welzijnsactiviteiten. Cliënten die alsnog een verblijfsvergunning hebben verkregen worden begeleid in het vinden van huisvesting terwijl uitgeprocedeerde vluchtelingen in de gelegenheid worden gesteld op een menswaardige manier te vertrekken uit Nederland.

Cliënten ontvangen een leefgeld per week voor het aankopen van voedsel, kleding en verzorging.

Naast de bijdrage van de gemeente Helmond is de stichting volledig afhankelijk van bijdragen van derden.

Over de periode 2002 tot 2012 heeft de gemeente de stichting financieel gesteund. Vanwege het rijksbeleid en

Een persoonlijk verhaal

Vrouw, herkomst Somalië. Meldt zich hoogzwanger bij de stichting. Tot die tijd heeft zij op straat gezwoven zonder zorg voor haar en haar ongeboren kind. Inmiddels heeft zij medische en verloskundige zorg en is met behulp van de stichting VaN alles geregeld voor de bevalling en de kraamtijd. Gekeken wordt op welke wijze mevrouw geholpen kan worden voor een eventuele verblijfsvergunning

het verschil van inzicht over de omvang van de opvang is in 2012 gezamenlijk besloten de subsidierelatie te verbreken. Als startkapitaal is een bedrag van € 25.000,- verstrekt en is medewerking aan de vestiging in het pand aan de Kanaaldijk Noord West verleend. In het voorjaar van 2014 heeft de stichting aangegeven dat vanaf 1 september 2014 de middelen ontbreken om de opvang voort te zetten. Dit heeft geleid tot de motie van de gemeenteraad op 2 juli 2014, waarin een eenmalige bijdrage van € 30.000,- beschikbaar is gesteld (deze bijdrage is toereikend om 8 maanden de huisvestingskosten te dekken).

4. Omvang van de problematiek in Helmond

In 2013 ontvingen in totaal 71 cliënten afkomstig uit 18 verschillende landen ondersteuning door de stichting. Het betrof zowel alleenstaande mannen en vrouwen als mannen en vrouwen met kinderen. Een gedeelte van deze cliënten heeft een vergunning tot verblijf gekregen. Anderen zijn geholpen met terugkeer. Medio 2014 verbleven in de opvang van VaN 20 personen waarvan 4 mannen, 8 vrouwen en 8 kinderen. Deze mensen verblijven op algemeen juridische gronden in Nederland. Nagenoeg alle cliënten hebben in meer of mindere mate een binding met Helmond.

Deze personen worden veelal naar de opvang doorverwezen door diverse instanties, zoals het SMO, de LEV groep, de Politie, Huisartsen en Vluchtelingenwerk.

Ter uitvoering van de motie van de gemeenteraad heeft op 27 oktober 2014 een plenair overleg plaats gevonden met deze instanties (een kort verslag van dit overleg is opgenomen in bijlage 1). Voorafgaande aan dit overleg zijn de deelnemers gevraagd een vragenlijst in te vullen. In bijlage 2 is de vragenlijst en de reactie per instantie/persoon opgenomen. De beantwoording van deze vragen geeft het volgende beeld.

Geconstateerd wordt dat de laatste jaren er nauwelijks meer verzoeken van statushouders tot verlenging van de verblijfsvergunning worden afgewezen (deze groep doet dus geen beroep meer op de noodopvang).

Volgens een deel van de instanties heeft de gemeente geen primaire taak in de opvang (die ligt immers bij het Rijk). Andere instanties geven aan dat, naast de Rijks verantwoordelijkheid, gemeente op basis van humaniteit wel degelijk een verantwoordelijkheid hebben voor de opvang van deze doelgroep. Als het uitgangspunt is dat geen mensen op straat mogen bivakkeren dan dient lokaal voorzien te worden in een opvang. Veelal wordt de kanttekening geplaatst dat het om schrijnende gevallen moet gaan waarvoor geen alternatief aanwezig is (de bestaande maatschappelijke opvang vormt geen alternatief gelet op de doelgroep en het feit dat het veelal om personen gaat zonder documenten).

Ook komt uit het overleg naar voren dat de problematiek veel breder is dan alleen het verschaffen van onderdak. Met name het ontberen van adequate medische zorg bij deze doelgroep kan maatschappelijk tot problemen leiden (b.v. open tbc). Daarnaast is de landelijke wetgeving in een aantal gevallen niet humaan. Tot slot bestaat alom waardering over de wijze waarop de stichting VaN haar werk verricht, dit geldt ook voor de begeleiding van uitgeprocedeerden naar het land van herkomst.

5. Wie is verantwoordelijk

De primaire verantwoordelijkheid voor het asielbeleid en dus ook ten aanzien van de zorg voor uitgeprocedeerde asielzoekers en ongedocumenteerden ligt bij de rijksoverheid.

Door rechtelijke uitspraken zijn gemeenten echter in het verleden verplicht tot het toekennen van WMO-voorzieningen aan individuele asielzoekers (het betreft hier individuele maatwerk).

Er zit dus momenteel een discrepantie tussen het Rijksbeleid (sluitend beleid) en de praktijk van alle dag. Gemeenten zijn vaak op basis van humanitaire gronden genoodzaakt voorzieningen te verstrekken.

Afhankelijk van de mate waarin een gemeente zich verantwoordelijk voelt en de omvang van de problematiek geven gemeenten invulling aan lokaal beleid (in onderdeel 6 wordt ingegaan op de voorstellen van de VNG tot een landelijke regeling te komen).

De gemeente Den Bosch voorziet al langere tijd in noodopvang (dit jaar uitgebreid van 8 naar 20 plaatsen) Tevens koopt de gemeente capaciteit in bij MOO (Medisch Opvangcentrum voor Ongedocumenteerden). In regio Den Bosch verblijven naar schatting 200 ongedocumenteerden. Voor de gemeentelijke opvang is een bedrag ad € 258.000,- beschikbaar voor de jaren 2014 tot en met 2016 (t.l.v. het Noodfonds en de reserve WMO). Vier maal per jaar wordt met de betrokken organisaties overleg gevoerd.

De gemeente Tilburg heeft in 2014 geen fysieke opvanghuizen. Wel is er sprake van maatschappelijke opvang voor kwetsbare vreemdelingen zonder documenten waarbij een aantal criteria wordt gehanteerd. Opvang verloopt daar waar het mogelijk is via het Rijk.

Voor de maatschappelijke opvang van kwetsbare vreemdelingen zonder verblijfsdocumenten is gedurende 2014 een subsidiebudget van € 50.000,- beschikbaar. Dekking vindt plaats uit respectievelijk de reserve volkshuisvesting knelpunt wonen (maximaal € 21.000,-) en het budget meedoen en sociale stijging (maximaal € 29.000,-). In 2015 vindt een evaluatie van het beleid plaats. Iedere maand vindt overleg met de partners plaats.

De gemeente Eindhoven financiert structureel stichting vluchtelingen in de knel (VIDK). Er zijn 3 projecten gefinancierd bij VIDK waarvan twee zijn gericht op opvang te weten: Toekomstperspectief gericht op ex-ama's en noodopvang.

De gemeente Breda heeft van 2004 tot 2011 de Stichting Vluchtbed gesubsidieerd. In 2011 heeft deze stichting een eenmalige bijdrage ontvangen. Vervolgens is geconstateerd dat het rijksbeleid niet sluitend is en er nog steeds vluchtelingen zich melden bij de gemeente. Daarop is besloten vreemdelingen die als schrijnend kunnen worden gekenmerkt op te vangen. De uitvoering van dit beleid is ondergebracht bij de uitvoering van het Stedelijk Kompas c.q. De trajectplanaanpak. Eens in de twee maanden vindt overleg plaats met Vluchtelingenwerk en de DT&V.

Een persoonlijk verhaal

Vrouw, herkomst Afghanistan met verblijfsvergunning. Door de werkloosheid van haar man wordt deze echter ingetrokken. Vier kinderen in de leeftijd van 3 tot 16 jaar. Vrouw moet terugkeren van de IND. Man kan niet mee omdat hij naar verwachting onmiddellijk wordt opgepakt in Afghanistan. Kinderen zijn te verwesterd voor bestaan in Afghanistan.

6. Standpunt VNG

In 2007 heeft de VNG een bestuursakkoord over het vreemdelingenbeleid gesloten met het Rijk. In dit akkoord zijn naast afspraken over de pardonregeling en huisvesting en inburgering van mensen die voor het pardon in aanmerking kwamen, afspraken gemaakt over een consistente uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 door VNG en het toenmalige ministerie van Justitie en beëindiging van noodopvang door gemeenten. Op grond van dit akkoord zijn gemeenten niet verantwoordelijk voor noodopvang. De rijksoverheid dient een sluitend beleid te voeren op dit gebied.

Medio 2014 heeft staatsecretaris Teeven de VNG gevraagd om met een voorstel te komen over de opvang van illegalen. Zijn vraag is of er afspraken gemaakt kunnen worden tussen Rijk en gemeenten over de ondersteuning van bepaalde groepen ongedocumenteerden.

Samen met G4 gemeenten heeft de VNG voorstellen gedaan voor de ondersteuning van (uitgeprocedeerde) asielzoekers binnen gemeenten (d.d. 12 september 2014).

In deze voorstellen wordt de volgende conclusie getrokken:

“Rijk en gemeenten gaan opnieuw in overleg over de opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers. Daarin gaat het over de uitwerking van aanvullende maatregelen ter bevordering van de effectiviteit van het terugkeerbeleid, waaronder mogelijkheden om, met inachtneming van de uitgangspunten van de Vreemdelingenwet, het op straat terechtkomen van vreemdelingen na ommekomst van de 28 dagen termijn te beperken. Daarbij worden de ervaringen van gemeentelijke initiatieven betrokken. Dit is een bestaande afspraak uit het Bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten uit 2007. Het betreft daarom geen wijziging van het Bestuursakkoord, maar een andere invulling van de reeds gemaakte afspraken. Daarbij wordt invulling gegeven aan de aangegeven oplossingsrichtingen zoals in deze notitie verwoord”.

Deze oplossingsrichting houdt in:

“Het Rijk blijft primair verantwoordelijk voor opvang en terugkeer maar deelt die verantwoordelijkheid ook met gemeenten en geeft gemeenten beleidsvrijheid. Deze gedeelde verantwoordelijkheid tussen het Rijk en gemeenten komt in beeld als het traject rond een asielzoeker vastloopt. Dan volgt overdracht naar gemeenten en de ontwikkeling van een gezamenlijke aanpak waarbij Rijk verantwoordelijk is en de verantwoordelijke gemeente de inhoud van de trajectbegeleiding bepaalt. De voorwaarden waarbinnen de trajectbegeleiding plaatsvindt worden door het Rijk en gemeenten gezamenlijk opgesteld en zijn gelijk voor alle gemeenten”. Belangrijk is dat een eenduidige koers wordt bepaald. De VNG is voorstander van een tweesporen beleid:

1. Een sobere bed-,bad- en broodvoorziening analoog aan de maatschappelijke nachtopvang voor daklozen. Om een aanzuigende werking te voorkomen, moet er een landelijk dekkend netwerk komen bij de centrumgemeenten. Het Rijk blijft echter primair verantwoordelijk.
2. Een plusvoorziening voor drie specifieke groepen (a. kwetsbare (uitgeprocedeerde) asielzoekers die geen onderdakalternatief hebben, b. idem indien op medisch advies onderdak nodig is en c. in geval specifieke actieve hulp nodig is voor het realiseren van terugkeer of hervestiging).

Aan deze afspraken moet ook de financiering hiervan worden geregeld.

Om het bovenstaande uit te werken wordt een gezamenlijk werkgroep c.q. Taskforce voorgesteld die de afbakening en omvang van de doelgroep en de benodigde kosten in beeld brengt.

7. Uitspraak

Op 10 november 2014 is de uitspraak van het Europees Comité voor de Sociale Rechten (ECSR) gepubliceerd inzake de klacht van “the Conference of European Churches” over dakloze vreemdelingen (klachtprocedure van de Protestantse Kerk in Nederland over het onthouden van voorzieningen aan asielzoekers door de Nederlandse overheid). Op grond van deze uitspraak moet de Nederlandse staat uitgeprocedeerde en ongedocumenteerde vreemdelingen voorzien van basisbehoeften: onderdak, kleding en voeding. De Nederlandse Staat wordt opgedragen "alle mogelijke maatregelen te nemen met het oog op het vermijden van ernstige, onherstelbare schade aan de lichamelijke integriteit van personen die het risico lopen verstoken te blijven van onderdak, voeding en kleding".

Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor gemeenten waar uitgeprocedeerde asielzoekers op straat leven. Uitgangspunt blijft dat mensen die zijn uitgeprocedeed terug moeten keren naar het land van herkomst. Opvang moet geen aanzuigende werking hebben, daarom zouden gemeenten een uiterst sobere “bed-,bad- en broodopvang “ moeten realiseren.

Staatsecretaris Teeven heeft als reactie op de uitspraak laten weten af te wachten wat het standpunt is van de Europese Comité van Minister begin volgend jaar.

8. Conclusies

Op grond van de Vreemdelingenwet behoort de opvang van vluchtelingen primair tot de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid.

Er is geen sluitend beleid, waardoor gemeenten, waaronder de gemeente Helmond, worden geconfronteerd met uitgeprocedeerde asielzoekers, illegalen, mensen zonder documenten welke na beëindiging van de procedures uiteindelijk op straat belanden.

De gemeente Helmond heeft een beleid dat ervan uitgaat dat niemand dakloos hoeft te zijn.

Omdat in de reguliere dak- en thuisloze opvang voor de hiervoor genoemde doelgroep geen plaats is, heeft de stichting Vluchteling als Naast zich over deze doelgroep ontfermt.

Naast huisvesting biedt de stichting medische zorg, onderwijs en juridische bijstand.

De stichting is in het verleden financieel door de gemeente ondersteund. In 2012 is deze ondersteuning gestopt, waarna op grond van een op 2 juli 2014 door de gemeenteraad aangenomen motie nog een éénmalige bijdrage is verstrekt.

Gelijktijdig is besloten een analyse inzake de huidige stand van zaken te maken en een aanbeveling voor de toekomst te doen.

Geconcludeerd kan worden dat de toestroom van vluchtelingen ook in de komende jaren nog zal aanhouden gelet op de diverse brandhaarden in de wereld.

Voorts kan worden geconstateerd dat gemeenten zich niet volledig afzijdig kunnen houden.

Inmiddels zijn meerdere rechtelijke uitspraken bekend waarin gemeenten vreemdelingen zonder geldige documenten (afhankelijk van de mogelijkheden tot uitzetting en hun kwetsbaarheid) toch een vorm van ondersteuning moeten verlenen op basis van de WMO. Het in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening geeft een vreemdeling geen recht op rechtmatig verblijf.

Dit gevoegd bij de op 10 november 2014 gepubliceerde uitspraak van ECSR leidt tot de conclusie dat een vorm van noodopvang in de gemeente wenselijk c.q. noodzakelijk is.

Daarbij doet zich de vraag voor in welke vorm en omvang.

Uit het overleg met de betrokken partijen is duidelijk geworden dat de stichting VaN in de loop van de jaren een goede naam heeft opgebouwd, zowel bij de lokale instanties als bij de betrokken rijksdiensten. Het ligt voor de hand indien gekozen wordt voor een vorm van noodopvang deze stichting hierbij te betrekken. Voortzetting van de huidige werkwijze door de stichting op de huidige locatie brengt met zich mee dat alleen de huisvestingskosten (huur huidige pand, gas/water/licht, verzekeringen en gemeentelijke heffingen) maar ook middelen nodig voor voeding, onderwijs, scholing, juridische ondersteuning en medische zorg.

Hoewel uit de gegevens blijkt dat de thans opgevangen vluchtelingen merendeels een binding met Helmond hebben dient bij voorkeur bij voortzetting van deze voorziening uitgegaan te worden van een regionale functie (dit past eveneens in de VNG in samenwerking met de G4 hierover hebben geformuleerd).

Dit impliceert derhalve dat ook de Peelgemeenten een inbreng moeten leveren bij het in stand houden van de voorziening. Wordt hier niet voor gekozen dan ware te overwegen de bestaande capaciteit te verkleinen (10 tot maximaal 12 plaatsen vergelijkbaar met de opname capaciteit in de andere B5 gemeenten).

Bij het voorzetten van de noodopvang hoort ook een nadere kaderstelling voor wie en op welke wijze deze opvang bedoeld is (uitgangspunt is een sobere voorziening voor schrijnende gevallen). Daarbij dient aansluiting te worden gezocht bij de door de VNG uit te werken afspraken met de staatssecretaris, ook waar het gaat om de financiering.

Omdat op dit moment nog geen zicht bestaat welke afspraken/kaders landelijk zullen worden vastgesteld is een definitieve invulling van de gewenste vorm en inhoud van de noodopvang thans nog niet aan te geven. Eén en ander dient in de komende periode in overleg met de betrokken partijen te worden ingevuld.

9. Aanbevelingen

- a. Vast te stellen dat, naast de rijks verantwoordelijkheid, de gemeente Helmond verantwoordelijkheid draagt voor de opvang van een nader vast te stellen doelgroep vluchtelingen;
- b. Dat deze verantwoordelijkheid tot gevolg heeft dat aan deze doelgroep bed-bad-brood wordt verstrekt;
- c. In overleg met de stichting VaN met inachtnaam van het rijksbeleid, de afspraken van de VNG met de staatssecretaris en de uitspraak van de ECSR een meerjarenplan op te stellen voor de huisvesting van een nader te definiëren doelgroep;
- d. Voor 2015 en 2016 in overleg met de stichting VaN een bijdrage in de kosten van huisvesting (inclusief de kosten van gas, water, licht en gemeentelijke heffingen) aan de stichting VaN wordt verstrekt;
- e. Deze bijdragen, afhankelijk van het overleg met de stichting VaN en eventuele (rijks-) bijdragen in 2015 tot een maximum van € 50,000,- in ten laste te brengen van de Algemene dekkingsmiddelen, post Onvoorzien incidenteel (€ 25.000,-) en Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, product 850de begrotingspost 850 (€ 25.000,-)

- f. Minimaal 1 maal per jaar een bestuurlijk overleg te plannen met de ketenpartners en de voortgang te rapporteren aan de gemeenteraad;

Verslag van	Overleg opvang vluchtelingen	
Datum bespreking	27 oktober 2014	
Tijdstip	15.00 uur	16.15 uur
Locatie	B&W kamer 4 ^e etage 't Cour te Helmond	
Aanwezig	Mevrouw de Leeuw, wethouder gemeente Helmond De heer Seidel, namens de stichting VaN Mevrouw van Bussel, namens stichting VaN De heer Tegenbosch, namens stichting VaN Mevrouw Verbakel, namens SMO Mevrouw Boetzkes, namens SMO De heer Heres, huisarts De heer van Herpen, huisarts De heer Nabbe, namens de Vreemdelingen Politie De heer Diedereren, LEV groep Mevrouw Lamb, LEV groep Mevrouw Enderveen, Stichting Landelijk Ongedocumenteerde Steunpunt Mevrouw Mittendorp, gemeente Helmond De heer Middel, gemeente Helmond	
Afwezig m.k.		
Notulist	T. Middel	

1. Welkom

Mevrouw de Leeuw heet een ieder welkom, waarna een korte voorstelronde volgt. Van de zijde van het COA is aangegeven dat men niet zal deelnemen aan het overleg. Bij de reacties die zijn toegezonden is aangegeven wat de motivatie hiervoor van het COA is. Met de DT&V is bilateraal gesproken. Op 8 oktober 2014 heeft een gesprek plaats gevonden met de heer Huijben van de dienst. De heer Huijben heeft met verwijzing naar een brief van de staatssecretaris d.d. 24 april 2013 gewezen op de bestaande opvang mogelijkheden. Een kort verslag van dit gesprek is aan dit verslag toegevoegd.

2. Korte toelichting doelstelling overleg

Mevrouw de Leeuw deelt mede dat dit overleg is georganiseerd naar aanleiding van de motie van de gemeenteraad op 2 juli 2014. In het voorjaar dient de gemeenteraad een besluit te nemen hoe men om wil gaan met deze problematiek. Daarvoor is het van belang inzicht in de omvang van de problematiek te krijgen en vast te stellen welke verantwoordelijkheid de gemeente hierin draagt. De input die dit overleg oplevert wordt gebruikt voor een notitie ten behoeve van de besluitvorming in de gemeenteraad.

3. Zienswijzen deelnemers overleg

Bij de uitnodiging is tevens gevraagd een vragenlijst in te vullen. De reacties zijn aan de deelnemers toegezonden (behoudens een enkele reactie die enkele dagen voor het overleg is ingediend).

Kort worden de ingezonden reacties besproken.

Het COA heeft aangegeven niet te kunnen deelnemen aan dit overleg vanwege haar rol in de opvang van vluchtelingen. Voorts wijst het COA op het verblijf voor uitgeprocedeerde vreemdelingen in het geval van gezinnen met kinderen.

De heer Diedereren licht de reactie van de LEV groep toe. Hij geeft aan dat de LEV groep nauw betrokken is bij het begeleiden van statushouders. De laatste jaren zijn er volgens hem nauwelijks statushouders waarvan de vergunning niet is verlengd.

Vervolgens wordt stil gestaan bij de reactie van Vluchtelingenwerk Nederland.

Namens SMO merkt mevrouw Boetzkes op dat het SMO personen doorstuurt naar de stichting VaN. Daarbij is veelal sprake van meervoudige problematiek. Personen zonder registratie in het GBA kunnen niet tijdelijk worden opgevangen bij SMO.

Mevrouw van Bussel merkt op dat het wel voorkomt dat na tijdelijke opvang een terug verwijzing naar SMO plaats vindt.

Mevrouw de Leeuw vraagt aan te geven waar deze personen vandaag komen, is dit alleen vanuit Helmond of ook vanuit de regio of daarbuiten.

Opgemerkt wordt dat het merendeel toch een mate van binding met Helmond hebben.

Mevrouw Enderveen verzoekt aan te geven over wie de discussie exact gaat. De stichting LOS (Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt) gaat uit van een ieder die geen geldige documenten heeft. Onder deze groep valt ook de problematiek inzake hereniging met een partner. De groep is dus groter dan uitgeprocedeerde asielzoekers.

De heer Seidel geeft aan dat de stichting VaN uitgaat van ontheemden, mensen die tussen wal en schip vallen.

De heer Heres wijst op de huidige wetgeving. Op basis van gedoogbeleid kan hij als medicus wel een diagnose stellen maar geen opvang bieden als arts. Gevolg is dat mensen medische zorg ontberen omdat men vreest voor uitzetting. Dit levert gevaren voor de volksgezondheid op (als voorbeeld wordt een persoon met open TBC genoemd).

De heer van Herpen dat schrijnende gevallen zonder de stichting geen medische zorg kan worden geboden. Voorts constateert hij veel stress bij patiënten. Hij wijst nogmaals op het belang van zorg met "rugdekking" van de stichting. Naar buiten toe dient op humanitaire gronden zorg te worden verleend.

4. Discussie

Mevrouw de Leeuw geeft aan dat de gemeenteraad op zoek is naar haar verantwoordelijkheid in de opvang van vluchtelingen. Welke omvang moet de opvang hebben, wanneer is het genoeg. De heer Seidel wijst op de huidige opvangcapaciteit van 20 personen. Is dit een reële omvang voor Helmond. Gelet op de ervaringen in de afgelopen jaren acht de stichting deze capaciteit wenselijk.

Mevrouw de Leeuw wijst op opvanglocaties van het rijk, onder andere de gezinslocatie.

De heer Tegenbosch stelt dat verwijzing naar deze locatie te eenvoudig is, de problematiek ligt veelal complexer, o.a. vanwege de voorwaarden verbonden aan toelating tot de gezinslocatie.

De heer Nabbe deelt mede dat er aandacht moet zijn voor schrijnende gevallen, maar als de dient I&D geen vergunning verleend houdt het op. Indien er zicht op uitzetting is wordt de vreemdeling eerst in bewaring geplaatst.

In een aantal gevallen vormt het verkrijgen van een LP (laissez passer) een probleem. In een dergelijk geval kan de persoon niet terug naar het land van herkomst, daarna kan een "buiten schuld" procedure worden gevolgd.

Mevrouw Enderveen deelt mede dat in de vrijheidsbeperkende locatie (vbl) in Ter Appel uitgeprocedeerde asielzoekers gedurende 12 weken begeleiding en ondersteuning krijgen bij de terugkeer naar land van herkomst. In een aantal gevallen ontstaat discussie over het wel of niet medewerking verlenen aan terugkeer.

De heer Seidel is van mening dat het in veel gevallen beter is elders zich voor te bereiden op terugkeer, bijvoorbeeld vanuit Helmond.

Mevrouw de Leeuw verzoekt aan te geven hoe men aan kijkt tegen de toekomstige ontwikkelingen. Is er een prognose te geven over de ontwikkeling van het aantal vluchtelingen.

De heer Heres stelt dat gelet op de problematiek in de wereld ervan uit gegaan mag worden dat het aantal vluchtelingen zal toenemen.

De heer Seidel onderschrijft dit, het aantal mensen dat uit de boot valt zal daardoor ook toenemen.

De heer Tegenbosch wijst op dat het intrekken van artikel 29 D (Vreemdelingenwet) vergunning in situaties die thans als veilig worden beoordeeld echter naar zijn oordeel dit niet zijn (als voorbeeld noemt hij de situatie in Libië).

De heer Seidel pleit voor een gedegen rapportage aan de gemeenteraad op basis waarvan voor Helmond een structurele oplossing kan worden geboden.

Een belangrijk aspect daarbij is de regionale samenwerking tussen gemeenten op dit gebied. Mevrouw van Bussel wijst op de reactie in dit kader van oud wethouder van Someren de heer Kusters.

De heer Middel vraagt aan te geven in hoeverre de gemeente Helmond een boodschap kan overbrengen naar de VNG en de staatsecretaris., en zo ja wat deze boodschap moet zijn. Aangegeven wordt dat binnen de maatschappij meer draagvlak voor noodopvang bestaat dan door de staatssecretaris wordt verondersteld. De hulpverlening aan vluchtelingen vraagt om een Europese aanpak, zeker nu de problematiek toeneemt en ook de komende jaren zich voor zal doen.

De heer Seidel pleit voor het continueren van de opvang voor bijvoorbeeld een periode van 5 jaar. Ook dit overleg toont aan dat de problematiek groter is dan 5 a 6 personen.

De aanwezigen zijn het erover eens dat samenwerking op lokaal/regionaal niveau van belang is. Mevrouw de Leeuw heeft behoefte aan het in kaderen voor wie de noodopvang bedoeld is.

Welke personen dienen hiervoor in aanmerking te komen.

Mevrouw Enderveen geeft aan dat meerdere categorieën te onderscheiden zijn. Afgesproken wordt dat zij een lijst met een indeling toe stuurt aan de heer Middel.

De heer Seidel geeft aan dat het aantal asielaanvragen afgelopen jaar sterk is gestegen. Indien eenmaal huisvesting via de woningcorporaties is geboden kan alsnog op termijn een probleem ontstaan (o.a. door het niet verlengen van een tijdelijke verblijfsvergunning of een intrekking). Met enige regelmaat wijst de stichting Woonpartners op verblijf van personen zonder status in hun woningbezit.

De heer Tegenbosch benadrukt dat het belangrijk is de stichting als organisatie vorm te behouden, mede in relatie tot de inzet van meerdere vrijwilligers.

De heer Diederik doet de suggestie soepeler om te gaan met het stop zetten van uitkeringen. Met name in inschrijven in het BRP (voorheen GBA) kost veel moeite, met als gevolg dat de uitkering in het geding komt.

De heer Middel vraagt of er behoefte bestaat periodiek een overleg tussen de betrokken partijen te organiseren om de voortgang te monitoren en eventuele knelpunten met elkaar te bespreken.

De heer Heres wijst op het bestaan van een medisch overleg 1 maal per jaar.

De aanwezigen achten het zinvol 1 a 2 maal per jaar met elkaar in overleg te treden.

Mevrouw de Leeuw rond de discussie af door een ieder dank te zeggen voor zijn/haar aanwezigheid en inbreng. In november 2014 zal met de stichting VaN een concept notitie worden besproken, welke vervolgens aan het college van B&W wordt aangeboden. Indien het college hiermee instemt vindt behandeling in de raadscommissie c.q. raad plaats. Het streven is erop gericht voor 1 maart besluitvorming te laten plaats vinden.

Bijlage 2

Reactie instanties/personen

Reacties n.a.v. uitnodiging overleg d.d. 27 oktober 2014

(05-11-2015)

1. COA (B. Huijs)

Het COA dankt u hartelijk voor uw uitnodiging, maar zal niet bij de bijeenkomst aanwezig zijn. Een inhoudelijke (wellicht wat formele) reden ligt hier aan ten grondslag, die ik graag toelicht. Het overleg op 27 oktober heeft tot onderwerp de problematiek rond uitgeprocedeerde vreemdelingen die geen opvang van de Rijksoverheid krijgen. Het COA is een uitvoeringsorganisatie die, in opdracht van het kabinet / de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, uitvoering geeft aan de opvang van vreemdelingen die hier volgens de Wet COA en de Regeling verstrekkingen asielzoekers, recht op hebben. Deze taak (opdracht) brengt met zich mee dat het COA opvang aanbiedt aan met name asielzoekers gedurende hun asielpcedure (behandeling van de asielaanvraag door de IND en veelal gedurende de rechterlijke procedure die hier op kan volgen). Het COA heeft daarbij ook een rol in het proces dat ziet op het huisvesten van vergunninghouders in de gemeenten in Nederland (een taak die meebrengt dat het COA ook met u en uw gemeente samenwerkt).

Het COA heeft geen enkele rol in het verblijf (opvang) van de vreemdelingen die het onderwerp van gesprek zijn tijdens uw bijeenkomst, namelijk uitgeprocedeerde vreemdelingen die geen opvang van de rijksoverheid ontvangen en op straat terecht zijn gekomen dan wel door diverse (gemeentelijke of particuliere) alternatieven worden opgevangen.

Het past het COA niet om als politiek gestuurde uitvoeringsorganisatie een standpunt in te nemen, althans uit te dragen, over de problematiek rond deze vreemdelingen en hun verblijf. Het enige dat voor het COA zou overblijven is het geven van een toelichting geven op het beleid van het Kabinet en de Staatssecretaris. In dat geval zou het COA echter op de stoel gaan zitten van onze opdrachtgever, en met name van de betrokken beleidsdirectie binnen het ministerie van V&J (Directie Migratiebeleid). Waarbij, zo eerlijk moet ik zijn, aldaar veel gedetailleerder bekend is wat de precieze inhoud is van het Kabinetsbeleid, en de argumenten daarbij.

Voor de volledigheid merk ik op dat de bovenbedoelde problematiek rond het verblijf voor uitgeprocedeerde vreemdelingen niet zozeer geldt voor gezinnen met minderjarige kinderen. Deze gezinnen komen wanneer zij door het ontbreken van opvang door de Rijksoverheid in een humanitaire nood situatie terecht komen, in aanmerking voor onderdak in een gezinslocatie tot het moment dat het jongste kind meerderjarig is geworden. Dit wordt overigens met reden 'onderdak' genoemd omdat er geen sprake is van opvang zoals dit bedoeld is in de Wet COA en in de Regeling verstrekkingen asielzoekers. In de praktijk verzorgt het COA ook dit onderdak, en bestaat weinig verschil in de verblijfsomstandigheden tussen onderdak en opvang.

Ik hoop dat u begrip heeft voor het niet gehoor geven aan uw uitnodiging. Ik wens u uiteraard een zeer informatieve, nuttige en inspirerende bijeenkomst toe.

2. LEV groep- vluchtelingenwerk (M. Diederens)

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

Wij vangen alle statushouders die een woning toegewezen krijgen in Helmond op die door de gemeente worden aangemeld voor maatschappelijke begeleiding.

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

De laatste jaren zijn er nauwelijks meer statushouders (die wij begeleiden of begeleid hebben) waarvan de verblijfsvergunning niet meer wordt verlengd. De zogenaamde 29 d- vergunning (categoriale bescherming) is afgeschaft. In Helmond geplaatste statushouders met een asielvergunning hoeven nu en de toekomst dus geen beroep meer te doen op de noodopvang. Vanuit de huidige groep statushouders zijn er enkelen met een tijdelijke (reguliere) vergunning die mogelijk niet verlengd wordt. De gemeente Helmond heeft verder sinds 1 juli 2005 geen AZC meer.

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek

Verantwoordelijk voor de het oplossen van deze problematiek is de landelijke overheid. De gemeente heeft hier m.i. geen taak, zie ook de standpunten van Amsterdam en Den Haag.

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost Samenwerking met gemeentes in de regio Eindhoven; verder zijn er onlangs, of worden er in de nabije toekomst ook asielzoekerscentra geopend in Budel en Eindhoven.

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek
Zeergering.

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

Zie ook onder c, alleen als VAN een landelijke of regionale taak krijgt

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek
Gemeentes regio Eindhoven, landelijke overheid

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek
Vanuit het werk met statushouders ervaar ik geen knelpunten

i. Overige opmerkingen

-

3. Vluchtelingenwerk Nederland (Brigitte Snetselaar)

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek?

De uitgeprocedeerden komen als ze uit een AZC zijn gezet vaak naar een decentrale groep voor hulp. Mensen zijn vaak hopeloos, ze staan op straat met hun koffer en weten niet wat ze moeten doen en waar ze naar toe kunnen en hoe ze moeten overleven.

Wij van Vluchtelingenwerk Nederland gaan altijd als eerste een dossier onderzoeken om te kijken of er nog een perspectief is in Nederland, met andere woorden; of er nog een mogelijkheid bestaat voor een 2e asielaanvraag te weten een HASA. Dit doen we altijd in samenwerking met onze juridische helpdesk en de desbetreffende advocaat. Als we zien dat er nog een perspectief is dan leggen wij dit voor aan een Noodfonds of zij bereid zijn de cliënt financieel te ondersteunen zodat hij/zij kan voorzien in de 1e levensbehoeften. Het gaat om een kleine bijdrage en het is niet genoeg geld voor een kamer en zo zijn de cliënten aangewezen op slaappleatsen bij derden, wat vaak een probleem is. Voor cliënten waar geen perspectief voor is kunnen wij helaas niets anders doen dan ze naar een VBL

(vrijheidsbeperkende locatie in Ter Apel) te sturen of ze via ons programma BLIK mee laten werken aan vrijwillige terugkeer. Als ze geen van beiden willen dan verdwijnen deze mensen in de illegaliteit met alle vreselijk gevolgen van dien.

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek?

Het probleem ontstaat al bij het instellen van een Hoger Beroep, waar geen schorsende werking meer aan verbonden is en de mensen dus uit de opvang worden gezet. Men moet dan een apart verzoek indienen bij de rechter om de beslissing in Nederland te mogen afwachten. Met als gevolg dat de mensen eerder op straat komen te staan terwijl er in sommige gevallen nog perspectief is en dat een Hoger Beroep ook nog gewonnen kan worden. Dus wij vinden dat er te weinig individueel gekeken wordt naar een dossier.

Dan is er nog een groep mensen die echt niet terug kunnen daar ze niet erkend worden door de autoriteiten van herkomstland.

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek?

In eerste instantie de regering uiteraard, maar dat is momenteel niet haalbaar en dus zijn in onze ogen de gemeentes verantwoordelijk. Zij kennen de problematiek en hebben de taak om de regering hiervan op de hoogte te stellen. Toch zijn er diverse gemeentes in Nederland die deze mensen niet in de kou laten staan. Maar waarom is de ene gemeente wel humaan en de andere niet? Het is een kwalijke zaak dat er mensen zo op straat komen te staan. In Nederland is er zelfs opvang voor zwerfhonden, die kunnen naar een asiel waar ze verzorgd worden. Zelfs vrouwen die vaak veel kwetsbaarder zijn dan mannen komen op straat te staan. Dit is echt onacceptabel en daarom is een stichting als Vluchteling als Naaste van hoogst belang voor de opvang van deze kwetsbare mensen.

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost? Ten eerste vinden wij van Vluchtelingenwerk dat men niet de mensen al op straat moet zetten als er een Hoger Beroep wordt ingesteld. Deze zouden zolang in de opvang moeten kunnen blijven totdat er op het Hoger Beroep beslist is. Dan moet er de tijd genomen worden om goed te kijken of er nog een HASA (2e asielverzoek) mogelijk is . Is er sprake van een perspectief dan moeten deze mensen ook in de opvang blijven. Ook moet er meer naar de mens achter het dossier gekeken worden.

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek? Wij gaan altijd een dossier goed bestuderen en kijken samen met onze juridische helpdesk en de desbetreffende advocaat goed of er nog een perspectief is op een verblijfsvergunning in Nederland. Mocht er nog een goed en duidelijk perspectief zijn dan kunnen wij het Noodfonds vragen voor een financiële ondersteuning. Helaas zijn veel Noodfondsen ook afhankelijk van subsidies van gemeentes en deze worden steeds minder of worden helemaal niet meer gegeven. Diegenen die gelden ontvangen van derden of kerken kunnen de toestroom van uitgeprocedeerden niet meer opvangen.

f/g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek?

Omdat tegenwoordig de regering en de meeste gemeentes geen humaan beleid meer voeren t.o.v. van deze groep mensen, zijn noodopvangen onontbeerlijk zoals bijv. Stichting Vluchteling als Naaste. Wij kennen van het afgelopen jaar zeker 4 personen die op straat stonden en die opgevangen zijn door Vluchteling als Naaste, die inmiddels of door een HASA of door een gewonnen Hoger Beroep een verblijfsvergunning hebben.

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek?

Het grootste knelpunt is dat het heel moeilijk is om deze mensen onder te brengen, vandaar dat een Stichting als Vluchteling als Naaste onmisbaar is. Gemeentes voelen zich niet verantwoordelijk en mensen worden van het kastje naar de muur gestuurd en niemand wil ze helpen.

i. Overige opmerkingen

Het werk van de Stichting Vluchteling als Naaste is van cruciaal belang voor velen. Dankzij hun steun en onderdak blijven deze kwetsbare mensen uit de problemen en kunnen mensen weer een nieuwe start maken. Of dit nu is door het aanvragen van een HASA (nieuwe asielaanvraag) of als er echt geen perspectief meer is in Nederland ze te begeleiden bij een vrijwillige terugkeer naar het herkomstland. Het is bekend dat vele gemeentes grote problemen hebben met deze groep mensen en een opvang als Stichting Vluchteling als Naaste helpt een gemeente met het voorkomen van een hoop problemen die zullen ontstaan als deze mensen op straat komen te staan.

Als laatste wil ik nog attenderen op artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, die ook geldt voor migranten zonder verblijfsvergunning en hun kinderen. Op grond van dit artikel heeft ieder mens recht op eten, kleding en onderdak.

4. SMO (Hanneke Boetzkes of Mike Aarts)

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

Relatief weinig betrokken bij de problematiek, aangezien in de regel deze doelgroep niet voldoet aan de toelatingscriteria van de maatschappelijke opvang.

Vraag is natuurlijk welke problematiek hier bedoeld wordt. Wordt hier bedoeld de uitgeprocedeerde asielzoekers die niet zijn teruggekeerd naar het land van herkomst en hier zwerven?

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek Schrijnend in een aantal gevallen. Met name wanneer kinderen erbij betrokken zijn.

Wanneer wordt uitgegaan wordt van het uitgangspunt dat niemand op straat kan/mag zwerven, zal voor deze doelgroep een oplossing moeten komen. Wanneer het met name gaat om de uitgeprocedeerde asielzoekers is echter wel de vraag welke richting in gezocht moet worden voor die oplossing.

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek Gemeente, politie, justitie, AZC's

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost
Verschillende doelgroepen beschrijven (uitgeprocedeerd of niet; legaal of niet; recht op uitkering of niet; .....

Beleid vaststellen over hoe om te gaan met elk van deze doelgroepen

Beleid uitvoeren

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

Dit is voor 100% afhankelijk van het beleid wat wordt vastgesteld

Zoals dit er nu ligt, zie ik geen rol voor SMO mbt uitgeprocedeerde asielzoekers

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

Dat is niet aan mij

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek

Ook dit is volledig afhankelijk van de doelgroepbeschrijving en het af te spreken gemeentelijk beleid

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek

Vanuit SMO? Geen

i. Overige opmerkingen

5. De heer W. van Herpen (huisarts)

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek
medische zorg

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek
reactief qua positie: zie patiënten met complexe problemen

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek
Onze maatschappij, kansloze mensen hebben geen toekomst hier

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost
regels zoals die bestaan handhaven

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek
medisch vangnet

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

goede intermediar

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek
gemeente-stichting-overheid

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek
geen duidelijke knelpunten vanuit mijn positie

i. Overige opmerkingen

6. Organisatie: Vluchteling als Naaste Advocatenkantoor Kramer te Sittard Naam: P. Kramer-Ograjensek

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

Ik sta cliënten bij in de asielprocedure die geen recht meer hebben op opvang van overheidswege en die door de Stichting worden opgevangen.

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

Door strenge regelgeving komen asielzoekers zeer snel op straat te staan bij een afwijzing van hun aanvraag, terwijl er soms wel mogelijkheden zijn voor een nieuwe zaak. Het is dan zeer van belang

dat zij zich in een veilige omgeving hierop kunnen voorbereiden. Ook gezien de risico's van het leven op straat voor jonge vrouwen.

- c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek
De overheid, maar deze kiest er voor dit niet op te lossen. Naar Somalië en Irak wordt niet uitgezet, maar mensen worden wel op straat gezet, dat kan niet.
- d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost
Opvang op lokale wijze door ondersteuning van lokale initiatieven.
- e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek
Als asieladvocaat probeer ik deze mensen waar mogelijk bij te staan.
- f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?
Opvang in een veilige omgeving is zeer van belang voor deze doelgroep
- g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek
De gemeente.
- h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek
Naar Somalië en Irak wordt niet uitgezet, maar mensen worden wel op straat gezet, dat kan niet.
- i. Overige opmerkingen
-

7. Organisatie: TACTUM (laat inspiratie werken), Naam: Winfried Timmers

- a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek
Op verschillende manieren. Advisering en scholing vrijwilligersorganisaties betrokken bij opvang en terugkeerbeleid asielzoekers. Ondersteuning zelfevaluatie VAN. Voorbereiding huisvesting Syrische vluchtelingen.
- b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek
Nederland heeft een humanitaire plicht ten aanzien van asielzoekers/vluchtelingen. Het landelijk beleid is langzaam geïnfecteerd door de bewust opgeroepen vreemdelingenangst, die zo ver gaat dat de meest elementaire mensenrechten zoals voor kinderen en gezinnen met de voeten getreden kunnen worden door de landelijke overheid. Het had maar weinig gescheeld of hulp aan vluchtelingen was gecriminaliseerd. Dat asielzoekers bij binnenkomst en verplaatsingen steeds worden benaderd en behandeld (zie nu bij de binnenkomst van de Syrische vluchtelingen) als criminelen laat zien dat onze wetgeving niet gebaseerd is op adequaat moreel en historisch besef. Gemeentebestuurders, zoals o.a. in Helmond, laten zien dat er een andere houding mogelijk en noodzakelijk is. Gezien de xenofobe onderstroom in onze samenleving is het vandaag extra hard nodig dat gemotiveerde mensen op lokaal niveau de steun krijgen om te doen wat we principieel moeten doen: mensen in nood opvangen, zowel in het betreffende land of in de betreffende regio, als ook in Nederland.
- c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek
De vraag suggereert dat we de problematiek op een eenduidige manier kunnen aanpakken. Aangezien de problematiek veroorzaakt wordt door economische problemen, armoede, afhankelijkheid en hongersnood en onderdrukking, gevolg van eeuwen- en jarenlange vormen van achterstelling, gebrek aan scholing, langdurige exploitatie van mensen, bodem en grond en de gevolgen van actuele oorlogen en klimaatsveranderingen en de hernieuwde 'kolonisatie' van bv. Afrika door bv. China is er niet één problematiek.
Gezamenlijk optreden van onderop (ook vanuit de kernen van Helmond) gedragen via netwerkorganisaties tot mondiale organisaties als Unicef, WHO, en ook nieuwe handelsverdragen die de vrijhandelssituaties van het Westen en de grote wereldlanden ombouwen tot gelijkwaardigheid: dat alles is nodig.
- d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost

Ik heb geen illusies: oplossen is waarschijnlijk onmogelijk. Dus laten we vanuit o.a. Helmond de lat niet te hoog leggen. Mij lijkt dat een heel spectrum van activiteiten nodig is: lokale noodopvang, lokale scholings- en activiteitenprogramma's, ontwikkelen of versterken van het economisch potentieel van asielzoekers/vluchtelingen door goed getrainde adviseurs, experimenteeruimte, ontmoetingsprojecten gericht op wereldburgerschap, lokaal gesteunde terugkeerprojecten enzovoort.

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

Oplossingen zijn lastig en divers: Mijn bijdrage is lokale mensen geïnformeerd en gemotiveerd houden en nieuwe vaardigheden en inzichten aanreiken. Steun aan informele en formele netwerken van vrijwilligers en instellingen en van lokale bestuurders.

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naaste in de oplossing van de problematiek ?

- Dagopvang, scholingsactiviteiten tot en met steun aan terugkeerprojecten.
- Bewustwording van de lokale bevolking, samen met de gemeente en maatschappelijke organisaties.
- Delen van kennis, ervaring en vaardigheden met andere partijen in Helmond, de regio en landelijk.

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek

Dat is moeilijk te beantwoorden: naast de gemeente zou VAN moeten kunnen bouwen op vele maatschappelijke organisaties en zou de fondswerving ten gunste van VAN breder kunnen worden opgepakt.

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek

- Not in my backyard-houding.
- Adequate bewustwordingsprogramma's.
- Voldoende middelen om vrijwilligers gemotiveerd te laten werken.
- Partijdige ondersteuners.

i. Overige opmerkingen

Succes

8. Organisatie: oud wethouder gemeente Someren, Naam: Martien Kusters.

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

Bestuurlijk ervaringsdeskundige.

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

De stichting Vluchteling als naaste is bij uitstek een organisatie die betrokken is bij mensen in nood, maar dat koppelt aan een realistische kijk op de problematiek. Gemeenten hebben een primaire verantwoordelijkheid als mensen op straat dreigen te belanden. Zij moeten blij zijn met een stichting als Vluchteling als naaste, omdat deze stichting slechts vraagt om financiële ondersteuning voor werk wat anders op de schouders van de gemeente terecht dient te komen.

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek

Wanneer de mensen van goede wil zijn, maar geen uitzicht en geen mogelijkheden hebben, is de rijksoverheid verantwoordelijk. Er ontstaan echter altijd weer situaties waarvoor maatwerk nodig is. Dat is aan de gemeente. Ben blij met een stichting die bereid is een belangrijk stuk van dat maatwerk te leveren.

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost

Blijf kritisch en laat de verantwoordelijk waar die hoort, maar de gemeente dient aan het einde van de dag haar verantwoordelijkheid te nemen en te handelen!

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

Morele steun aan de stichting!

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

In de toelichting staat nauwgezet omschreven wat de stichting doet. Ik wil dat graag onderstrepen via het invullen van dit formulier

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek
De gemeenten (Peel 6.1) zouden samen met de stichting tot een structurele financiering moeten komen, zodanig dat de stichting in staat is op een behoorlijke wijze aan vluchtelingen een menswaardig bestaan te bieden en samen met hen te zoeken naar toekomst perspectief.

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek
Ik hoorde de noodkreet van Kitty in de kerk van Lierop. Naast haar goede werk is zij dus ook bezig met het genereren van middelen.

i. Overige opmerkingen

9. Organisatie: Osperon , Naam: msc. D. Jansen, psycholoog en dr. J. Persoon, psychiater

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek?

Wij bieden op locatie bij de Stichting psychologische en psychiatrische zorg voor de mensen die opgevangen worden door de stichting en ernstige psychische problemen hebben.

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek?

Tijdens het consulteren bij de Stichting zelf hebben we aan den lijve kunnen ervaren hoe schrijnend de situatie voor asielzoekers en uitgeprocedeerde is. De mensen die door de Stichting opgevangen worden zijn hier met een zware 'rugzak' (veel problemen) gekomen. Deze mensen hebben er niet vrijwillig voor gekozen hun land van herkomst te verlaten en hebben in bijna alle gevallen zeer ernstige schade opgelopen (zowel lichamelijk als psychisch). De mensen die door de Stichting opgevangen worden zouden allemaal in nog ernstigere problemen komen wanneer ze de hulp van de Stichting en hun betrokkene niet zouden ontvangen. Die problemen zouden dan niet alleen individueel maar ook maatschappelijk kunnen worden wat aangeeft dat hulp voor deze doelgroep duidelijk geïndiceerd is.

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek?

De oplossing voor deze problematiek is niet zo makkelijk. Deze ligt niet lokaal, regionaal of nationaal, maar internationaal omdat de problemen waardoor mensen genoodzaakt zijn hun land van herkomst te verlaten daar liggen waar de problemen ontstaan en dat is in hun land van herkomst.

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost?

Lokaal en regionaal kan wat ons betreft de problematiek het beste aangepakt worden door deze doelgroep op te vangen en de hulp te bieden waar zij als mens recht op hebben. Het is onmenselijk deze mensen aan hun lot over te laten. Wel is het belangrijk om wanneer de juiste hulp en zorg is ingezet opnieuw bekeken kan worden of het weer mogelijk is om terug te keren naar hun land van herkomst wanneer de hoofdzaak van de problematiek verholpen is.

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek?

Wij zien ons als hulpverleners genoodzaakt deze mensen de zorg te bieden die noodzakelijk is. Wanneer zij bij de Stichting verbleven kunnen we die zorg ook bieden omdat er controle is en structuur en we deze mensen niet op straat hoeven te zoeken. Tevens verlaagd dit de belasting op allerhande lokale zorgverleners die weinig tot geen ervaring hebben met deze problematiek, maar toch genoodzaakt zijn zorg te verlenen.

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naaste in de oplossing van de problematiek?

Zij bieden geen oplossing voor de problematiek, maar zorgen er wel voor dat de belasting van deze doelgroep op onze maatschappij minimaal is en tevens dat deze doelgroep behandeld wordt waar ieder mens recht op heeft.

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek?

Er is geen simpele oplossing voor deze problematiek, maar het is wel van belang dat zowel Stichtingen, gemeenten, zorgverleners, juridisch medewerkers, maatschappelijk werkers en vrijwilligers zo goed mogelijk samenwerken om de problemen betreffende deze doelgroep zover mogelijk te beperken.

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek?

De knelpunten die worden ervaren liggen vooral op wetsgebied en nationaal gebied.

i. Overige opmerkingen:

Wij zijn van mening dat deze problematiek beter goed aangepakt kan worden onder één dak. Op deze manier kunnen de maatschappelijke kosten het beste worden beperkt.

10. Organisatie: Tegenbosch & den Boer Advocaten, mr. J. Tegenbosch

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

Als asiel/vreemdelingen advocaat/slachtoffer mensenhandel

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

Kwestbare cliënten komen op straat, glijden af. Uitgeprocedeerden moeten een opvang hebben tot er oplossing gevonden is

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek de Staat

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost

Vanuit gemeenten initiatieven ondersteunen die begeleiding en opvang bieden

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

Bekijken of er nog juridische stappen gezet kunnen worden (aanvraag medisch/slachtoffer mensen handel) Als niets meer mogelijk is werken aan terugkeer

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

Mijn ervaring met St. VAN is dat er zeer goed begeleid wordt en opgevangen.

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek

Gemeente, St. VAN, advocatuur, DT&T, Comensha

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek

Ik ben bang dat mijn cliënten, soms met kind, straks weer op straat moeten leven

i. Overige opmerkingen

Zo lang er landelijk geen opvang geboden wordt, is een initiatief zoals van St. VAN van zeer groot belang voor afgewezen vluchtelingen

11. Organisatie: Advocatenkantoor De Praktijck, E.L. Garnett

a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

behartiging van de belangen van cliënten die in de noodopvang zitten, kwetsbare personen die op allerlei redenen niet terug kunnen naar hun land (al dan niet tijdelijk)

b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

Kwetsbare personen kunnen niet op straat, ze hebben opvang nodig ook al zijn ze niet rechtmatig in Nederland terwijl gezicht wordt naar een oplossing

c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek overheid landelijk als lokaal hebben een zorgplicht deze groep te beschermen Zie ook uitspraak CRvB van 4 juni 2014

d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost Noodopvang organiseren

e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

een oplossing zoeken voor hun status door rechtsbijstand te verlenen. Duidelijkheid geven als er geen kansen zijn voor een status

f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

Opvang en begeleiding

g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek

Rijk, gemeenten, hulpverleners zoals St. Vluchteling als Naaste, artsen, advocaten, maatschappelijk werk, IND, DT&V

h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek

Beperkingen van medische zorg en opvangmogelijkheden door bezuinigingen. Staarheid bij de IND waardoor kwetsbare personen onnodig in onzekere positie blijven en een last vormen voor gemeenten

i. Overige opmerkingen

Vragenlijst

Aan alle betrokken partijen wordt ter voorbereiding gevraagd een aantal vragen te beantwoorden:

Organisatie:.....

- a. Op welke wijze is uw organisatie betrokken bij de problematiek

- b. Kunt u een korte omschrijving geven van uw zienswijze op de problematiek

- c. Wie is volgens u primair verantwoordelijk voor het oplossen van deze problematiek

- d. Op welke wijze kan deze problematiek lokaal/regionaal het beste worden opgelost

- e. Welke bijdrage ziet u voor uw organisatie in de oplossing van de problematiek

- f. Welke bijdrage ziet u voor de Stichting Vluchteling als Naast in de oplossing van de problematiek ?

- g. Welke partners acht u van belang bij de oplossing van de problematiek

- h. Welke knelpunten ervaart u momenteel t.a.v. de problematiek

- i. Overige opmerkingen